

7. Гладкий Б. До питання діяльності на Галицьких землях сні царської майстерні Томаса Гуддера / Б. Гладкий : Матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. [«Станиславівська Колегіата: між минулим і майбутнім»]. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2003.
8. Ковальчик Є. Пізньобарокові магнатські резиденції на Волині та Львівщині / Є. Ковальчик // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
9. Крвавич Д. Львівська барокова скульптура: джерела інспірацій / Д. Крвавич // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
10. Лібман М. Деякі особливості архітектури бароко в Середній та Східній Європі / М. Лібман // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
11. Логвин Г. Українське бароко в контексті європейського мистецтва / Г. Логвин // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
12. Міляєва Л. Спасо-Преображенська церква с. Великі Сорочинці Полтавської області / Л. Міляєва // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
13. Островський Я. Проблеми художньої майстерності у Львівській скульптурі школи майстра Пінзеля / Я. Островський // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
14. Свенціцька В. Український живопис XVI–XVII й XVIII ст. у контексті візантійських мистецьких традицій та західноєвропейського бароко / В. Свенціцька // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
15. Софронова Л. Український театр бароко та християнські культурні традиції / Л. Софронова // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
16. Степовик Д. Система тропів у українському бароко / Д. Степовик // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991.
17. Стецько В. Нова знахідка – справжній шедевр Пінзеля / В. Стецько // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 2.

В статтє описань стилистическєе особенности украинского барокко как уникального явления в мировом искусстве. Автор акцентирован внимание на анализе творчества Иоанна Георга Пинзеля.
Ключевые слова: национальная культура, искусство, барокко, пластика, Пинзель.

The article describes the stylistic features of Ukrainian Baroque as a unique phenomenon in the world of art. Author focuses on the analysis of works of Johann Georg Pinsel.
Key words: national culture, art, baroque, plastic, Pinsel.

УДК 378:7 (477.83)

Вікторія Типчук

НАУКОВІ ТА ТВОРЧІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ІМЕНІ МИХАЙЛА ФІГОЛЯ (2005–2013 рр.)

Тридцять років від дня заснування кафедри образотворчого мистецтва імені Михайла Фіголя - термін достатній, щоби простежити динаміку формування, утвердження й розвитку відділення. Кафедра, що була заснована 1983 року знаним митцем, громадським діячем Михайлом Фіголем, на сьогодні має вагомї здобутки. Підтвердженням цьому є розвиток наукової та творчої діяльності педагогів і студентів за окреслений період. Зусилля викладацького колективу кафедри сьогодні спрямовані на удосконалення методики викладання та формування власної школи підготовки молодих фахівців.

Ключові слова: кафедра, навчальний процес, художня виставка, виставкова діяльність.

Метою статті є аналіз розвитку наукової та творчої діяльності педагогів і студентів кафедри образотворчого мистецтва імені Михайла Фіголя ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

В історії розвитку та діяльності кафедри образотворчого мистецтва імені Михайла Фіголя 2013 рік є особливим, адже виповнюється тридцять років від дня її заснування. Такий термін достатній, щоби простежити динаміку формування, утвердження й розвитку відділення, зробити певні аналітичні висновки й накреслити перспективи.

© Типчук В., 2014.

Як окремий підрозділ відділення образотворчого мистецтва засноване на фізико-математичному факультеті Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника 1981 р. відомим митцем та громадським діячем Михайлом Фіголем (1927–1999). 1983 р. створено кафедру образотворчого мистецтва, креслення і художньої праці. Очолювана заслуженим художником України (з 1991 р.), доктором мистецтвознавства, професором (з 1999 р.) Михайлом Фіголем, вона стала наріжним каменем, на якому 1987 р. відкрито художньо-графічний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника.

2001 р. художньо-графічний факультет увійшов до складу Інституту культури і мистецтв Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (з 2004 року – Інститут мистецтв). У структурно реорганізованому закладі кафедра зазнала змін, розширилися освітні позиції, з'явилися нові спеціальності: «дизайн» та «моделювання одягу».

2005 р. став ще однією важливою віхою в історії відділення: зазнає поділу кафедра образотворчого мистецтва та дизайну за напрямом окремих спеціальностей – образотворче мистецтво й дизайн. Завідувачем базової кафедри образотворчого мистецтва стає професор, кандидат мистецтвознавства, член Спілки дизайнерів України Богдан Бойчук. З 2006 р. кафедрі ім'я Михайла Фіголя. Вона готує студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр; функціонує аспірантура. Кафедра навчає художників-педагогів таких спеціалізацій: малярство, графіка, скульптура, іконопис.

Кадровим підґрунтям для розвитку кафедри певною мірою стала Львівська національна академія мистецтв (ЛНАМ), випускники якої становлять її кістяк, як і кращі випускники кафедри образотворчого мистецтва, які після успішного захисту кандидатських дисертацій стали її викладачами. Професорсько-викладацький склад об'єднує теоретиків мистецтвознавства та митців-педагогів, серед яких шість кандидатів наук (Б. Бойчук, В. Типчук, П. Кузенко, О. Дяків, М. Дяків, Р. Яцишин), митців, відзначених почесними званнями (відмінник освіти України – Б. Бойчук; заслужений художник України – В. Сандюк; лауреат обласної премії імені Я. Лукавецького в галузі образотворчого мистецтва й архітектури – П. Прокопів; кращий науковець 2006 р. із нагородженням нагрудною відзнакою облради і держадміністрації – В. Лукань), членів творчих спілок (Б. Бойчук, П. Прокопів, В. Сандюк, М. Якимечко, В. Лукань, Б. Гладкий, П. Кузенко). Більшість з них мають понад 10-річний досвід педагогічної діяльності, окремі працюють практично від початку створення факультету (з 1983 р.).

Майбутні кафедри – це перспективні молоді педагоги, що поєднують роботу асистента з написанням кандидатської дисертації (Ю. Попенюк, В. Кіндрачук).

Наукова та творча робота кафедри впродовж 2005–2013 рр. успішно поєднує підготовку практиків і теоретиків мистецтва. Наукова діяльність передбачає низку структур, які забезпечують її ефективність. Випускники магістратури четвертого освітньо-кваліфікаційного рівня мають можливість професійного наукового росту, навчаючись в аспірантурі чи прикріплюючись пошукачами на кафедрі для здобуття наукових ступенів. Молоді дослідники беруть участь у наукових конференціях, організації різноманітних мистецьких і культурологічних акцій. За час навчання в аспірантурі її закінчили дев'ятнадцять здобувачів наукових ступенів (п'ятеро з них захистили наукові роботи).

Результати наукових розвідок викладачів та аспірантів кафедри оприлюднює щорічний мистецтвознавчий Вісник Прикарпатського університету, який внесено до Переліку наукових фахових видань ВАК України, у якому можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт. Студентська наукова діяльність у формі невеликих досліджень регулярно висвітлюється на щорічних наукових студентських конференціях, публікаціях в університетському збірнику для студентів «Єврика».

Викладачі кафедри успішно працюють над плановою науково-дослідницькою темою університету «Мистецтво Галичини ХІХ–ХХ ст.», що охоплює розгляд особливостей розвитку пластичних видів мистецтв Галичини на основі комплексного аналізу мистецьких процесів самобутнього історико-культурного регіону. За період, що розглядаємо, викладачі кафедри захистили п'ять дисертаційних робіт: Петро Кузенко (2005), Ірина Чмелик (2006), Олена Дяків (2007), Марина Дяків (2010), Роман Яцишин (2013).

Наукові, науково-популярні та видання методичного характеру – вагомі здобутки викладачів кафедри впродовж восьми останніх років, серед яких дві монографії завкафедри Богдана Бойчука (у співавторстві), присвячені окремим аспектам сакрального мистецтва Галичини, та монографія

Володимира Луканя «Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена». Його перу також належать альбомні видання, каталоги, бібліографічні покажчики, конспекти лекцій та програми навчальних курсів.

Щорічно кафедрою образотворчого мистецтва імені Михайла Фіголя організуються конференції, що є важливою складовою наукової роботи. Студентські конференції та конференції професорсько-викладацького складу сприяють професійному становленню молоді, зростанню її досвіду. Окремі пленарні засідання мають визначену тематику, наприклад, «Творчість М. Зоря та Я. Лукавецького (до 100-річчя від дня народження митців)».

Відзнакою роботи кафедри є проведення регулярних всеукраїнських наукових конференцій, присвячених мистецтвознавчим проблемам чи подіям. 2007 р. на пошанування 80-ї річниці від дня народження Михайла Фіголя відбулась науково-практична конференція «Михайло Фіголь: життя і творчість» з опублікуванням матеріалів у збірнику конференції та мистецтвознавчому Віснику Прикарпатського університету. За ініціативи доцента кафедри Володимира Луканя конференція супроводжувалась виставкою випускників 1980–2000 років із виданням каталогу творчих робіт. Столітньому ювілею від дня народження Григорія Крука була присвячена Всеукраїнська науково-практична конференція «Художня творчість Григорія Крука в контексті світового мистецтва», що відбулась восени 2011 року. Її роботу доповнила виставка кращих дипломних робіт студентів.

Викладачі кафедри беруть активну участь у всеукраїнських конференціях інших навчальних закладів та організацій, наприклад, Інституту релігієзнавства Львівського музею історії релігії, Львівської національної академії мистецтв, Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ, Музею народного мистецтва та побуту м. Коломиї, Художнього музею м. Івано-Франківська.

Для закладів мистецького профілю особливо важливою є творча робота викладачів та студентів, що може здійснюватися в різних формах – участь у виставках різного рангу, пленерах, творчих групах і симпозіумах у межах України і за кордоном. Творча діяльність викладачів сприяє підвищенню ефективності методики викладання. У творчому доробку кафедри (2005–2013) близько 30 колективних виставок. Серед організованих культурно-мистецьких акцій виділяються групові виставки «Нас Сім», «Сім + три», «Осінь творча виставка жінок-викладачів Інституту мистецтв». Серед останніх, найбільш вагомими стали художні виставки викладачів, проведені (2005, 2007, 2008, 2010 рр.) та персональні виставки Богдана Бойчука (2005), Петра Прокопіва (2007), Володимира Сандюка (2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013), Володимира Луканя (2005, 2007, 2009, 2010, 2011, 2012), Миколи Якимечка (2010), Оксани Мельничук (2011, 2012, 2013), Вікторії Типчук (2009–2010), Світлани Хміль (2011, 2012), Юлії Попенюк (2009, 2010).

У рамках співпраці нашого університету з Краківською академією мистецтв 2010 р. колектив викладачів та студентів був запрошений на Міжнародну виставку «Мистецька творчість Прикарпаття» до Польщі. Вони представляли двісті робіт, що експонувалась спочатку у мистецькій галереї м. Томашовіци, а згодом – у виставковій залі Краківської академії мистецтв.

Викладачі кафедри – учасники міжнародних проектів, серед основних: «I Міжнародне трієнале екслібриса в Лефкасі» (Греція, 2005, 2008), «II Всеросійська виставка екслібриса Вологда-2007» (Росія, 2007) – Петро Прокопів; «Світ левкасу» (Угорщина, Литва, Латвія, 2008–2009) – Богдан Бойчук, Богдан Бринський, Володимир Сандюк, Микола Якимечко; Міжнародна виставка графіки (Туреччина, 2007, 2008) – Петро Прокопів; «Сакральне мистецтво України» (м. Київ, 2009) – Володимир Лукань; «Карпатський хребет» (Львів, Чернівці, 2007–2009) – Богдан Бойчук, Богдан Бринський, Володимир Сандюк, Богдан Гладкий, Микола Павлюк, Вікторія Типчук, Світлана Хміль; Міжнародний симпозіум по скульптурі (Литва, 2005), «Міжнародний скульптурний симпозіум PETROMANIA» (м. Кам'янець-Подільськ, 2008, 2009) – Богдан Гладкий; «П'ять інтерпретацій України» (Греція, 2010) – Володимир Сандюк. Художники кафедри – учасники мистецьких акцій обласного та всеукраїнського рівнів, які організовує Національна спілка художників України (НСХУ), та міжнародних пленерів.

Регулярними підсумковими звітами кафедри є виставки студентських робіт зі спеціалізацій: графіка – керівник Петро Прокопів («Світло в штрихах», Художній музей, 2011); малярство – керівник Микола Якимечко (виставкова зала НСХУ, 2011; Художній музей, 2013), іконопис – керівник Оксана Мельничук (Художній музей, 2010), іконопис – керівник Юлія Попенюк (Художній музей, 2009; Краєзнавчий музей, 2013).

Здобуття вищого ступеня вишколу забезпечують студентам всеукраїнські конкурси та

олімпіади з фахових дисциплін. Участь творчої молоді кафедри в олімпіадах дає можливість тісного контакту молодих митців, знайомств, пізнання середовища. Так, 2006 р. в Південноукраїнському державному педагогічному університеті ім. К. Ушинського (м. Одеса) Іра Семанюк зайняла I місце у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади з теорії образотворчого мистецтва, а Андрій Гаврилюк – II місце з образотворчого мистецтва. 2008 р. в Криворізькому державному педагогічному університеті у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва роботи Юрія Писаря відзначили як кращу за авторське вирішення живописного твору. Графічні роботи Вікторії Плотнікової та Миколи Кочержука ввійшли в двадцятку кращих на конкурсі SMRC Україна-2012 й експонувались в Лос-Анжелесі та Сан-Франциско.

Упродовж тривалого часу наполегливою педагогічною, науковою, творчою і виховною працею нашого викладацького колективу здійснюється підготовка молодих художників-педагогів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва на підґрунті глибоких національних традицій. Випускники кафедри – це знані художники, члени й голови мистецьких спілок, мистецтвознавці, педагоги, успішні підприємці, які формують і наповнюють культурний простір міст, містечок і сіл Галичини. Майбутні кафедри – у її творчому потенціалі, насназі на шляху плекання власної школи у формуванні молодого творчого покоління області.

Тридцать лет со дня основания кафедры изобразительного искусства имени Михаила Фиголя срок достаточный, чтобы проследить динамику формирования, утверждения и развития отделения. Кафедра, основанная 1983 известным художником, общественным деятелем Михаилом Фиголем, сегодня имеет весомые достижения. Подтверждением этому является развитие научной и творческой деятельности педагогов и студентов за означенный период. Усилия преподавательского коллектива кафедры сегодня направлены на усовершенствование методики преподавания и формирования собственной школы подготовки молодых специалистов.

Ключевые слова: кафедра, учебный процесс, художественная выставка, выставочная деятельность.

30 years since the establishment of the department of Fine Arts named after Michael Figol is a sufficient time to follow the dynamics of formation, consolidation and development of this department. The department was established in 1983 by the well-known artist and public leader Michael Figol. And today it shows significant achievements. They are proved by scientific and creative development of faculty and students. The staff efforts are directed at improvements in teaching methods and formation of its own training programs.

Key words: department, educational processes, creative activity, exhibition activity.

УДК 75.046

Ірина Дундяк

ОГЛЯД СВІТСЬКИХ І ЦЕРКОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ЦЕРКОВНОГО МИСТЕЦТВА

У статті здійснено огляд світських і церковних навчальних закладів Західної України, які готують фахівців у церковному мистецтві (образотворчому та декоративно-ужитковому), що дозволяє проаналізувати структуру навчання в них, особливості програм викладання, особистості майстрів, педагогів тощо та визначити провідні заклади в цій галузі.

Ключові слова: релігійне мистецтво, церковне мистецтво, навчальні заклади, освіта.

Наукова спільнота зараз усе частіше звертається до мистецької спадщини християнства, бо релігія зіграла істотну роль у процесах етноінтеграції та етноідентифікації українців, оскільки була нерозривно пов'язана з культурою й долею українства. Сьогодні питання відродження релігії, релігійної культури, мистецтва є доволі пріоритетними з огляду на стан справ у духовній культурі України.

© Дундяк І, 2014.